

Is aanpassing EU-Mercosur handelsverdrag nodig om ontbossing te voorkomen?

Dr. Wybe Th. Douma

European Environmental Law Consultancy

14 april 2021

VMR Themabijeenkomst 'Voorkomen van ontbossing voor vlees- en palmolieproductie via verduurzaming mondiale handelsketens'

1

Hoofdvraag

Zijn duurzaamheidshoofdstukken EU-Mercosur handelsverdrag afdoende om ontbossing in m.n. Brazilië tegen te gaan?

Opzet

- 1) EU, EU-handelsverdragen en duurzaamheid
- 2) Wat staat er in het verdrag over ontbossing?
- 3) Is dat voldoende?
- 4) Wat zou er kunnen veranderen?

2

1) EU, handelsverdragen & duurzaamheid

Integratiebeginsel, art. 11 VWEU

Eisen inzake milieubescherming moeten worden geïntegreerd in omschrijving en uitvoering van beleid en optreden Unie, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.

Art. 3(3) VEU: -> intern

De Unie ... zet zich in voor de duurzame ontwikkeling van Europa, op basis van ... een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu.

Art. 3(5) VEU: -> extern

In de betrekkingen met de rest van de wereld draagt de Unie bij tot de duurzame ontwikkeling van de aarde

3

EU Verdragsbepalingen

Art. 21(2) VEU:

De Unie streeft bij internationale betrekkingen naar ...
d) ondersteuning van de duurzame ontwikkeling van de ontwikkelingslanden op economisch, sociaal en milieugebied

Art. 21(3) VEU:

De Unie eerbiedigt deze beginselen en streeft deze doelstellingen na bij de bepaling en de uitvoering van externe optreden -> ook handelsakkoorden

4

Duurzaamheid in EU handelsverdragen

- Oudste EU handelsakkoorden: handel, geen milieu
- 1992: integratiebeginsel
- 1999: DG Trade introduceert “Trade Sustainability Impact Assessment” (TSIA)
- Sinds 2008: duurzaamheidshoofdstukken in EU handelsakkoorden
- Zo ook in EU-Mercosur: hoofdstuk Handel en Duurzame Ontwikkeling
- TSIA voor EU-Mercosur zou door EU onderhandelaars mee moeten worden genomen, maar verdrag is al uitonderhandeld en TSIA nog niet af. EU Ombudsman: onbehoorlijk bestuur.

5

2) EU-Mercosur en ontbossing

Hoofdstuk Handel en Duurzame Ontwikkeling:

- recht om eigen beschermingsniveau te kiezen
- beschermingsniveau niet verlagen om handel te bevorderen
- niet systematisch milieuwetgeving niet handhaven om handel te bevorderen
- Effectief implementeren Klimaatakkoord Parijs

Art. 8 specifiek over duurzaam beheer bossen

6

Art. 8

1. The Parties recognise the importance of sustainable forest management ...
2. Pursuant to paragraph 1, each Party shall:
 - (a) encourage trade in products from sustainably managed forests (determined by national law)
 - (b) promote, with their prior informed consent, the inclusion of forest- based local communities & indigenous peoples in sustainable supply chains of timber, as a means of enhancing their livelihoods and of promoting conservation / sustainable use of forests.
 - (c) implement measures to combat illegal logging and related trade...

7

2) EU-Mercosur en ontbossing

Art. 15 Dispute Resolution

1. The Parties shall make all efforts through dialogue, consultation, exchange of information and cooperation to address any disagreement on the interpretation or application of this Chapter.
- ...
5. No Party shall have recourse to dispute settlement under Title VIII (Dispute Settlement) for any matter arising under this Chapter.

8

3) Is dat voldoende?

- Geen concrete verplichtingen om ontbossing in te dammen; recht op eigen beschermingsniveau.
- Belang van duurzame bosbouw erkennen - makkelijk
- Promoten van het betrekken van lokale bevolking bij besluiten inzake bos? In Brazilië worden voortdurend leden lokale bevolking & NGO's vermoord als ze bezwaar maken tegen boeren die hun leefomgeving binnenvallen.
- Systematisch niet handhaven? Gebeurt in Brazilië, maar lastig te bewijzen dat dat tbv handel is
- Als je al overtreden regels duurzaamheidsbepalingen kunt bewijzen – geen sancties.

9

4) Wat zou er kunnen veranderen?

- Meer concrete verplichtingen om ontbossing in te dammen bij gebreke van bossenverdrag (MEA)
- Bewijslast clause 'als dat gebeurt om de handel te bevorderen' omkeren: land waar systematisch niet wordt gehandhaafd etc. moet aantonen dat dit niet was om handel te bevorderen
- Op het overtreden regels duurzaamheidsbepalingen reguliere handelssancties mogelijk maken.
- Kunnen dit soort wijzigingen nog worden aangebracht? Ja, als een nationaal of EU parlement rug recht houdt zoals VS Congres deed tav opvolger NAFTA verdrag tussen VS, Canada en Mexico. Daar zijn dergelijke bepalingen alsnog toegevoegd.

10

Eigen onderzoek

- *Gouden standard of 'greenwashing'? CETA en het bevorderen van duurzaamheid en milieubescherming via EU handelsverdragen*, Milieu & Recht 2018, nr. 6, p. 362-376
- *The promotion of Sustainable Development through EU Trade Instruments*, European Business Law Review 2017, vol. 28, nr 2, p. 193-212
- *Van CETA naar het EU-Mercosur-handelsverdrag: greenwashing of gouden standaard?*, [Ars Aequi 2020](#)
- *Naar een effectievere aanpak van wereldwijde ontbossing, een verkenning vanuit nationaal-, Europees en internationaalrechtelijk perspectief*, J. Bazelmans en W.Th. Douma, [M en R 2020/101](#)

11

11

Nadere informatie

European Environmental Law website
www.eel.nl

Twitter: @EurEnvLaw / @WybeDouma

w.t.douma@gmail.com

Dank voor uw aandacht!

12

12